

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ז' שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין מז.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"ג עד סעיף ט"ו.
מוסר: דבר בעיתו מתחילת פרק ד עד "וכן הוא ממש".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

איזה מקום נחשב ל'פרמלית'?

ג. מבנה, בליטה, תל עפר וכדומה, הנמצאים ברשות הרבים, אשר גובהם משלושה עד עשרה טפחים, ולא עד בכלל, ושטחם ארבעה על ארבעה טפחים לפחות; שמחמת גובהם אין דורכים עליהם הרבים, ולכן אינם נחשבים כחלק מרשות הרבים, ומאידך, מחמת שטחם הם מקום 'חשוב' דיו בכדי להוות רשות נפרדת. (ואם גובהם תשעה טפחים בדיוק, פעמים שהם נחשבים כחלק מרשות הרבים).

כפי שלמדנו, לענין איסור מלאכת הוצאה מרשות לרשות, מדאורייתא ישנן שלוש רשויות: רשות הרבים, רשות היחיד, ו'מקום פטור'; וחכמינו ז"ל הוסיפו רשות רביעית, המכונה 'פרמלית'. ואיזה היא פרמלית? מקום שאין לו מחיצות, ולכן אינו רשות היחיד, אך מאידך, אינו משמש להילוך הרבים. והיינו: א. שדה פתוח. ב. רשות היחיד שיש לה מחיצות משלושה צדדים בלבד, ובצד הרביעי היא פתוחה לרשות הרבים, ואין לה 'היכר' להבדיל בינה ובין רשות הרבים (ונחלקו הפוסקים אם מדאורייתא נחשבת רשות היחיד כזו לרשות היחיד, או למקום פטור).

[שו"ע שמה, יד, ומשנ"ב מט, נב, נה, רנו; וראה שעה"צ נח]

הדף היומי בהלכה

האם מותר להוציא בשבת חפץ הנמצא מתחת לרכב החונה ברשות הרבים?

ושטח ברשות הרבים, המקורה ב'תקרה' ארעית - כגון שטח שתחת רכב החונה ברשות הרבים - נחלקו הפוסקים אם בטל ממנו שם רשות הרבים; ויש אומרים שרק אם ה'תקרה' נוצרת באמצעות רשות היחיד - וכגון רכב שתוכו רשות היחיד - הופך השטח שתחתיה לכרמלית; ועל פי דברים אלו, יש לדון במקרה שנמצא חפץ מתחת לרכב החונה ברשות הרבים דאורייתא - אם מותר להוציאו משם אל רשות הרבים.

ישנו מקום המשמש להילוך הרבים, ואין לו מחיצות, ולמרות זאת אינו רשות הרבים מדאורייתא, אלא 'כרמלית'; והוא - רשות הרבים מקורה. וטעם הדבר, משום שגדרי רשות הרבים דאורייתא נלמדים מרשות הרבים שב'מחנה לונה' שבמדבר, אשר לא היתה מקורה.

ורשות הרבים בלתי מקורה, שיש בה שטח מקורה שגודלו ארבעה על ארבעה טפחים לפחות - נבדל מקום זה בדינו מהשטח הבלתי מקורה, ואינו נחשב לרשות הרבים; אולם, שטח מקורה שגודלו פחות מארבעה על ארבעה טפחים, הריהו טפל לרשות הרבים הבלתי מקורה, ונחשב כחלק ממנה.

[שו"ע שמה, יד, ומשנ"ב נו; ביאורים ומוספים דרשו, 41;

ועיין פמ"ג א"א ג, בדין רה"ר מקורה]

מדוע האוקיינוס אינו נחשב לרשות היחיד?

שלא ניתן להחשיבן כ'מצורפות' זו לזו ולדון את המקום כ'מקום אחד' המוקף במחיצות; ויתכן שגם מקום זה נדון ככרמלית רק לחומרא, ואילו מדאורייתא הוא רשות היחיד. וראה במקורות. ולפיכך, ים, נהר, וכיוצא בהם, נחשבים כ'כרמלית', לפחות לחומרא, למרות היותם מוקפים במחיצות מכל עבריהם; אם משום שמחיצותיהם רחוקות מאוד זו מזו, ואם משום שהם נדונים כקרפף.

[שו"ע שמה, יד, משנ"ב מח, וביה"ל ד"ה כגון;

וראה שעה"צ נג; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 37]

ישנם שני סוגי מקומות, שלמרות שהם מוקפים במחיצות, ואף כשאין משמשים להילוך הרבים - הם נחשבים מדרבנן ל'כרמלית'. והם: א. מקום שגודלו יותר מ'בית סאתיים' (1,152-1,658 מ"ר, לשיטת השו"ת), ואינו משמש לדיור; והוא מכונה בפי חכמינו ז"ל: 'קרפף'. ומדאורייתא נחשב מקום זה לרשות היחיד, ואינו נדון ככרמלית אלא לחומרא, כלומר, שלא לטלטל בתוכו יותר לטווח של יותר מארבע אמות, ושלא להוציא ממנו לרשות היחיד הצמודה אליו.

ב. מקום שלפחות שתיים ממחיצותיו רחוקות זו מזו מרחק עצום, באופן

על דא ועל הא

הצעת לעשות 'הצבעה' - מי בעד שיהיו בימינו מופתים כמו במצרים, ומי נגד? כולם הצביעו בהתלהבות בעד. היה רק אחד שהצביע נגד - אני הקטן. איזו התנפלות הייתה עלי...'

מסקנותיו של דיון מעניין שהתקיים לפני 30 שנה בשיעור של מתקריבים ליהדות

קטן מקבלים את העונש מיד במלוא החומרה! בדור המדבר - דור דעה - שזכו לראות אותות ומופתים, אחרי שהאדמה בלעה את עדת קורח, באו כלל ישראל - מתוך כאב - על משה ואהרן ויאמרו עליהם, חמש מילים: אתם המיתם את עם ה'... ואיזה מחיר כלה ישראל שילמו על המילים האלו: מיד פרצה בהם מגפה, וברגע מתו ארבע עשרה אלף ושבע מאות איש! אתם יודעים מה זה ארבע עשרה אלף ושבע מאות? בכל המלחמות שהיו פה מתש"ח, נהרגו אולי עשרים אלף. באינתיפאדה הקשה שהתחילה בתש"ס, כשאוטובוסים התפוצצו ומסעדות הפכו למוקדי מוות, היו בתוך שנה שנה-וחצי, אלף חמש מאות הרוגים. זה הרבה מאד! ובמדבר, אחרי חמשת המילים האלו נהרגו ארבע עשרה אלף!!! ואילולא שאהרן הכהן היה עוצר את המגפה בקטורת, לא היה נשאר שריד ופליט! למה? מה גודל החטא? אלא ככל שרואים יותר השגחה, כשהאותות והמופתים גלויים לעיני כל, על כל חטא קטן נענשים! אילו היום היו נסים כמו במצרים ובמדבר, לא היינו שורדים אפילו יום אחד.

(גיליון 'נחל אליהו' משיעורי הרב אליהו דיסקין שליט"א בתוך 'אוסף גליונות' בא תשע"ח)

לפני שלושים שנה היה כאן בירושלים בבית וגן, בית כנסת 'נר אהרן'. היו שם שיעורים לאנשים שהתקרבו ליהדות, בתחילת הדרך. בוגרי סמינרים. כל ערב היה שיעורים שיעור, ואף אני זכיתי להיות נטפל לעושי מצוה, ופעם בשבוע היה לי שיעור.

באחד השיעורים התגלגלה השאלה הזאת: למה היום לא רואים אותות ומופתים כמו שהיה במצרים? התחילו שם שאגות של המשתתפים, והצעת לעשות הצבעה - כאילו שואלים אותנו - מי בעד שיהיו מופתים כמו במצרים ומי נגד. כולם הצביעו בהתלהבות בעד, והיה רק אחד! שהצביע נגד. אני הקטן, הייתי נגד. איזו התנפלות הייתה עלי? "אבל כבוד הרב, אם יהיו אותות ומופתים כמו במצרים כולם יחזרו בתשובה! אפילו יוסי שריד, אפילו שולמית אלוני, אפילו... אפילו..."

אמרתי להם: תרגעו. דבר ראשון, כשיש אותות ומופתים, אתם חושבים שהיצר הרע נכנע בלי קרב? הוא עובד שעות נוספות! והרבה דרכים לפניו, כל דור והנסיונות שלו!

חוץ מזה, אתם חושבים שזה כל כך בריא לחיות עם אותות ומופתים? נכון, יש לזה תועלת עצומה, אבל יש לזה מחיר כבד ונורא! כתוב בספרים הקדושים - הסטייפלער מביא את זה - שכלל שיש גילוי של אותות ומופתים, על כל חטא

הכנסיה השנתית העולמית של 'דרשו' בקונטיקט שבארה"ב ננעלת היום

היום יקיימו ראשי הסניפים מרחבי העולם דיונים ראשוניים שיפתחו את ההיערכות הרבתית לקראת מעמדי סיומי הש"ס שיתקיימו בשנה הבאה על ידי רבבות לומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי

כל יהודי אשר שואף לקיים את מצוות 'ידיעת התורה' בהידור, על ידי לימוד ההלכות המעשיות מתוך 'המשנה ברורה', אשר כתב מרנא רשכבה"ג החפץ חיים זיע"א, ואשר העידו עליו גדולי עולם שכל דבריו ככתובים ומסורים לנו מלשכת הגזית אשר ממנה יצאה הוראה לישראל בימים שהיה העולם כתיקונו ובית המקדש עמד בתפארתו.

פרק מיוחד בדיונים שיתקיימו היום על ידי ראשי סניפי 'דרשו' מרחבי העולם, יוקדש לעיסוק נרחב בהיערכות הרבתית לקראת מעמדי סיום הש"ס שייערכו בשנה הבאה אי"ה, עם סיום המחזור הי"ג של 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי. 'דרשו' מפעיל מספר תוכניות ומסלולי לימוד המיועדים ללומדי הדף היומי - בבלי, בהם תוכנית 'קנין תורה', 'קנין ש"ס', 'קנין משניות', 'המבחן המסכם' ועוד, ואכן זכו אלפים רבים מישראל ללמוד את הש"ס כולו על כל מסכתותיו באופן יסודי עם שינון וחזרה, ואף עמדו בכור המבחן פעם אחר פעם, במוקדי הבחינה של 'דרשו' הפזורים בכל רחבי העולם היהודי. בראש הלומדים ניצבים מאות רבות של אברכים שהחליטו לעשות קניין של ממש בש"ס, והצטרפו לתוכנית 'קניין ש"ס' במסגרתה הם נבחנים, בנוסף על המבחנים החודשיים הרגילים, אחת לחצי שנה על כל הדפים והמסכתות שנלמדו מאז תחילת המחזור הנוכחי של 'הדף היומי' ועד מועד קיום המבחן, כשבמבחן האחרון שיערך כאמור בשנה הבאה, הם ייבחנו על הש"ס כולו בחדא מתא, בבחינה שתמשך שעות ארוכות ותיערך בעל פה.

עם סיום הדיונים, תיניעל הוועידה העולמית השנתית של 'דרשו', וראשי הסניפים יחזרו למלאכת הקודש אשר הורגלו בה בשנים החולפות, לפעול ולהפעיל, לייסד שיעורים ולצרף עוד ועוד לומדים ללימוד 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ו'הדף היומי בהלכה', כפי שכבר העידו גדולי הדור בכמה וכמה הזדמנויות, ש"בזכות לימוד ההלכה נזכה לגאולה השלמה במהרה".

במעמד אלפי יהודי תלמידי חכמים, אברכי כוללים ובעלי בתים, ובראשות מרנן ורבנן גדולי התורה וראשי הישיבות בארה"ב ובצפון אמריקה, נערך אמש, מוצאי שבת קודש פר' בא, הסיום העולמי המרכזי של חלק ג' במשנה ברורה, ומעמד תחילת לימוד חלק ד', כתקנת 'הדף היומי בהלכה'.

מעמד זה היווה שיאה של הוועידה השנתית העולמית של 'דרשו', שנפתחה ביום חמישי האחרון בעיירה סטמפורד שבקונטיקט, ארה"ב, ושצפויה להגיע היום אל סיומה. מפאת הפרש השעות בין שעות ארה"ב ושעות ישראל, לא היה סיפק בידי העוסקים במלאכה להביא את הסקירה המלאה של האירוע, ובעז"ה היא תתפרסם מחר בהרחבה.

הוועידה העולמית השנתית מושכת אליה את סולתה ושמנה של היהדות הנאמנה בארה"ב ובצפון אמריקה. בשבת קודש התכנסו מאות מיהודי ארה"ב וקנדה לשבת של התעלות והתרוממות הנפש בצלם של מרנן ורבנן גדולי התורה וראשי הישיבות שליט"א, ובמוצאי שבת קודש הצטרפו אליהם אלפים נוספים שנהרו למעמד השיא של הוועידה השנתית העולמית, בו נערך כאמור סיום חלק ג' של המשנה ברורה, ומעמד תחילת לימוד חלק ד'.

עם סיום המעמד התפזרו קהל האורחים איש איש לאוהלו, ובוועידה עצמה נותרו מנהלי הסניפים של 'דרשו' ב-25 מדינות ברחבי העולם, יחד עם ההנהלה העולמית אשר מקום שבתה בטורונטו שבקנדה.

היום יקיימו ראשי הסניפים מרצון נמרץ של דיונים אינטנסיביים בנושאים שונים העומדים על הפרק, אשר תכליתם היחידה היא להגדיל תורה ולהאדירה, להרבות, להעצים ולהשביח את לימוד התורה על ידי כלל ישראל, עם דגש מיוחד על לימוד 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי, מיסודו של הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל בכנסייה הגדולה ההיסטורית של אגודת ישראל, ואת הלימוד ב'דף היומי בהלכה' שנחקק בתוך כלל ישראל כלימוד יסודי ובסיסי בו עוסק

הייתי אצל הגר"נ קרליץ שליט"א וסיפרתי לו את הסיפור הזה. ר' ניסים האזין ברוב קשב ופרץ בבכי מטלטל מרוב התרגשות. הוא דחק בי לספר את הסיפור הזה לגדולי ישראל כדי לפרסם את הנס

שיחה מיוחדת עם הרב ד"ר מנחם חיים ברייר, סגן המנהל הרפואי בבית החולים 'מעייני הישועה', על רפואה למעלה מדרך הטבע

"כִּי אֲנִי ה' רִפְאֶךָ" (שמות ט"ו, כ"ו)

התאוששות? אני שמח להשיב לו בחיוב. 'עשית משהו?' אני שואל אותו, 'יש לך הסבר להתאוששות הבלתי צפויה הזו, שאף אחד מהרופאים לא חלם עליה?' "מסתבר שכן. הוא עשה משהו. 'ביום שישי שוחחתי עם הרבי מבעלזא', סיפר לי היהודי, 'הוא שמע שמדובר בבעיה חמורה בתפקוד הכליות, ואמר לי שיש אולי דרך אחת להציל את אבא. לאסוף קבוצה של אנשים שעד עכשיו לא נהגו לברך ברכת 'אשר יצר' בצאתם מהשירותים, ולגרום להם לקבל על עצמם להקפיד על הברכה הזו לרפואתו של אבא.

"לשמחתי, אני מנהל ארגון קירוב רחוקים. באותה שבת הייתה לנו קבוצה של נערות שמתעניינות ביהדות, ובאות לשבת בירושלים במסגרת הפעילות שלנו. לקחתי אותן לכותל המערבי שעה לפני שבת, ושם, על יד שריד בית מקדשנו, סיפרתי להן את הסיפור של אבא. הסברתי להן על החשיבות הגדולה של ברכת 'אשר יצר', וביקשתי מהן שיקבלו על עצמן לומר את הברכה הזאת בכל פעם, לרפואתו של אבי. הן מאוד התרגשו, וקיבלו על עצמן פה אחד לקיים את הקבלה הזאת..."

"הבן סיים את סיפורו, ואני כבר ידעתי שיש לנו כאן נס רפואי יוצא דופן. עד סופו של אותו שבוע, השתפר תפקוד הכליות באופן חסר תקדים. הכליות תפקדו בצורה יוצאת מן הכלל, והאב שב לאיתנו הראשון.

"באותה תקופה הייתי אצל הגר"נ קרליץ שליט"א, וסיפרתי לו את הסיפור הזה. ר' ניסים האזין ברוב קשב, ופרץ בבכי מטלטל מרוב התרגשות. הוא דחק בי לספר את הסיפור הזה לגדולי ישראל כדי לפרסם את הנס, וכדי שהציבור ישמע על כך וידע כמה חשובה היא ברכת 'אשר יצר'.

"לאחר זמן מה סיפרתי את הסיפור הזה גם למרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, ונכדו סיפר לי מאוחר יותר שהסבא הגדול כל כך התרגש מהסיפור הזה, עד שבאותה תקופה כל אדם חשוב שבא לבקר אותו, זכה לשמוע ממנו את הסיפור הזה. אבל כאן לא מסתיים הסיפור..."

"אחרי תקופה שוחחתי עם הבן של אותו יהודי, והוא סיפר לי את ההמשך: תקופה ארוכה לאחר אותו סיפור הוא השתתף באחד מערבי הפעילות של הארגון, והנשים שהשתתפו באירוע עלו לבמה, וסיפרו את הסיפור שלהן, למה הן החליטו לחזור בתשובה. עלתה שם אחת מאותן בנות שהיו אתו בכותל המערבי באותו ערב שבת, וסיפרה את הסיפור הבא.

"לאחר שקיבלה על עצמה את ברכת 'אשר יצר' היא נעצרה, ולא המשיכה עוד להתקרב ליהדות. הצעד הזה של חזרה בתשובה כבר לא נראה לה כל כך קוסם כמו שהיה קודם לכן, והיא המשיכה באורח החיים הקודם שלה. חודשים אחדים לאחר מכן, היא יצאה בליל שבת למסיבה כלשהי, כמובן תוך חילול שבת חמור ועוד עבירות שונות ומשונות. במהלך המסיבה היא יצאה לשירותים, ולאחר מכן נטלה ידיים וברכה ברכת 'אשר יצר' - זו הייתה המצווה היחידה שהיא הקפידה לקיים.

"בעודה מברכת, הכתה בה לפתע ההכרה שהיא מתנהגת בצורה לא נורמלית. היא נמצאת כאן, מחללת שבת, עושה מעשים שהתורה אוסרת עליהם באזהרות חמורות, ובמקביל מברכת ברכת 'אשר יצר' איך זה מסתדר ביחד? "היא החליטה שזו צביעות, ושהיא לא יכולה עוד להחזיק במקל משני קצותיו. עליה להחליט אם לפנות לשמאל או לימין.

"והיא החליטה - ימין. היא יצאה משם ומאותו הרגע הוסיפה להתחזק עד ששבה בתשובה שלימה, והחלה לנהל אורח חיים דתי מובהק. כי ברכת 'אשר יצר' עוזרת לא רק לגוף, אלא גם לנשמה..."

"היה זה לפני מספר שנים", מספר הרב ד"ר מנחם חיים ברייר, סגן המנהל הרפואי של בית החולים מעייני הישועה. "אושפז אצלנו יהודי מבוגר, שהיה במצב של הידרדרות מערכות. התברר שהגורם לכל הבעיות הוא חוסר תפקוד בכליות. כמות הנוזלים שהפריש גופו הוכיחה שהכליות ממשיכות להדרדר, והרופאים כבר אמרו נואש לחייו.

"אני לא הייתי מעורב מלכתחילה במקרה שלו, אך במהלך סיור שוטף שעשיתי בבית החולים, תוך התעניינות על מצבם של המאושפזים כמו גם בירור לגבי מאושפזים חדשים, נחשפתי למקרה הזה. היה זה בדיוק אחרי שמכונת ההנשמה שהייתה מחוברת אליו הפסיקה לעבוד, היה צורך לנקות אותה ולאחר מכן לחבר אותה מחדש, אבל הרופאים החליטו שאם כבר מנתקים אותו מהמכשיר, והוא מצליח לנשום מעט בכוחות עצמו, אולי זאת הזדמנות טובה לנסות לגמול אותו מהמכשיר.

"הוריתי לרופא המטפל להמשיך עם התוכנית, אבל דרשתי שיעשו בדיקות שוטפות לבדיקת רמת החמצן בדם שלו: אם יש ירידה, ואפילו קלה, ברמת החמצן, מחברים אותו באופן מיידי למכונה, אמרתי להם.

"בבית חולים אחר, חולה כזה כבר לא היה מחובר מחדש למכונה, משום שהוא היה בהידרדרות מוחלטת, ומבחינה רפואית לא היה לו שום סיכוי לחיות. אבל אני, יש לי הנחיה מאוד ברורה מהגר"נ קרליץ, שהורה לי במקרים קודמים לעשות פעולות מצילות חיים, גם אם מדובר רק בהצלה שתשפיע לשעות אחדות ואפילו לדקות בודדות בלבד, כשכבר כלו כל הקיצין ולחולה אין שום סיכוי לחיות עוד. "ואכן, רמת החמצן בדם ירדה, והחולה חובר מחדש למכשיר ההנשמה. היה זה בערב שבת, ואני המשכתי לעקוב אחר מצבו. בתחילת השבוע שלאחר מכן התחלתי ליצור קשר עם נפרולוגים מומחים, אז עוד לא הייתה מחלקת דיאליזה אצלנו במעייני הישועה, ונועצתי במיטב הרופאים מבתי חולים אחרים. אמרו לי שאין טעם להכניס את החולה לדיאליזה, כי לחץ הדם שלו נמוך מאוד והדיאליזה עלולה לגרום למותו. לא נותר לנו אלא לקוות שהכליות שלו יתאוששו מעצמן. אבל זה לא קרה, הן המשיכו להידרדר עד שהגיעו בסוף השבוע למצב של כמעט אפס פעילות.

"בערב של יום חמישי, אחרי שבוע שבו אני מלווה את הסיפור, החלטתי ליצור קשר עם המשפחה. יש לי נוהג קבוע, לפיו אני פועל על פי הוראתו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שאמר לי ולרופאים אחרים בבית החולים: 'אם אתם רואים שלחולה אין שום סיכוי מבחינה רפואית, תעדכנו את המשפחה ותציעו לה לעשות פעולות לא רפואיות, להתפלל, לקבל קבלות טובות וכדו', כי זאת הרפואה הטובה ביותר."

"דיברתי עם בנו של החולה. הוא שמע את הדברים, והבין שלאביו אין עוד שום סיכוי מבחינה רפואית. אמרתי לו: 'אני לא מכיר אותך, איני יודע אם אתה יהודי מאמין או לא, אבל אני מציע לך להתחיל לנקוט בפעולות, לקרוע שערי שמים, אולי יחוס אולי ירחם'. התברר שהבן היה אחד ממנהליו של ארגון קירוב הרחוקים, בשליחותו של האדמו"ר מבעלזא. הוא שמע את הדברים, הודה לי ואמר שהוא באמת ניסה לפעול כעצתי.

"למחרת, שעות אחדות לפני שבת, הוא מתקשר אלי לשמוע אם יש שינוי, נאלצתי לאכזב אותו ולהשיב לו שאין שום שינוי. במהלך השבת שמתני לב שההדרדרות נעצרת. כעבור זמן מה מתחילה התאוששות קלה, במוצאי שבת מגמת ההתאוששות נמשכת. הטלפון מצלצל והבן על הקו: 'מה שלום אבא? יש

האם דיני הקדימה לברכה הם חובה או 'מעלה'?

נחלקו בנוגע לפירושה של מחלוקת זו, ובנוגע לפסק ההלכה; ראה במקורות. וחמורה חובתם של דיני קדימה אלו, עד שמי שאינו מקיימם, נקרא 'עבריין' ו'עובר על דברי תורה', ויתכן שחייב בנידוי ומכת מרדות'.

[שו"ע ריא, א, משנ"ב הקדמה-א; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

כאשר מונחים לפני אדם שני מאכלים וחפץ לאכול את שניהם, פעמים שעליו להקדים ולברך על אחד מהם. חכמינו ז"ל הזכירו לענין זה שתי סיבות להקדמה: חשיבות המאכל, כשהוא משבעת המינים, וחביבות המאכל על האוכל; ונחלקו חכמים בנוגע לסדר הקדימה - אם מאכל משבעת המינים קודם למאכל חביב יותר, או להיפך. והראשונים

כיצד מלמדת התורה במילה אחת על סדר חשיבותם של שבעת המינים?

מהסמוך ל'ארץ' השניה, אך הסמוך ל'ארץ' השניה, חשוב יותר מהרחוק מה'ארץ' הראשונה. ולפיכך, סדר חשיבותם הוא: חיטה, זית (= זית שמן, בלשון התורה), שעורה, תמר (= דבש, בלשון התורה), גפן, תאנה ורימון. ודין קדימה זה, הוא גם במקרה שהמוזכר מאוחר יותר - חביב עליו יותר.

[שו"ע ריא, ד, ומשנ"ב יט, כ, כא, כב וכה;

וראה ביה"ל ד"ה קודם; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

לשני מאכלים משבעת המינים, ישנו סדר קדימה מיוחד, על פי סדר הזכרתם בתורה: "אַרְצָה חֹטֶה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֲרָץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ". ואין לומר שכולם שוים בחשיבותם, והוזכרו בזה אחר זה רק משום שאי אפשר להזכירם כאחת, כיון שהתורה הפסיקה ביניהם במילה 'ארץ' - המשנה את סדר החשיבות, כדלהלן - ומשמע שרצונה להשיענו את סדר חשיבותם. וביארו חכמינו ז"ל כי סדר הזכרתם נחלק לשנים: "אַרְצָה חֹטֶה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן, אֲרָץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ"; וכל הסמוך ל'ארץ' הראשונה, חשוב יותר

לפתע גילה ששכח להביא עמו את הקפוטה. הוא נחרד למחשבה שיצטרך ללבוש כל השבת את אותו 'האלטל' דק. בקרב הקהילה שלו זה כמו לבישת 'בגדי שינה' באמצע התונה...

שידוך תמורת בזיונות - מעשה שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

ידידו הנאמן שראה בצר לו, אמר לו: הנה, קח את הלבוש - הקפוטה שלי, ואני אלביש עצמי ב'שלאף ראק' שלי, וכל הבזיונות שיהיו מנת חלקי ע"י השלאף ראק, ייזקפו לזכות בני המבוגר ביותר - שעדיין לא בא בקשרי שידוכין ואירוסין למען מציאת זיווגו בקרוב. לא ארכו הימים, ובליל שישי פרשת שמות [תשע"ח] בא בנו בברית האירוסין - ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

(באר הפרשה וראא תשע"ח)

מעשה נפלא שאירע באברך שנסע עם חבר מרעיו ל'שבת התוועדות' בשבת פרשת ויחי תשע"ח. בדרך הוא היה לבוש ב'כאלעטל' הנקרא 'שלאף ראק' (חלוק שינה). וכל אותה העת היה לבו שמח וטוב לב על חלקו ששפר עליו להצטרף לקבוצה חשובה זו לערוך עמהם את כל יום השבת הבעל"ט. אך בבואו לזמן כניסת השבת חשכו עיניו בראותו ששכח להביא עמו את הקפוטה, ולא ידע את נפשו, כי היה נראה שיצטרך להתפלל ולערוך את כל השבת כשהוא לבוש באותו חלוק דק, ובקרב מחנהו נחשבת לבישת חלוק כזה כלבישת 'בגדי שינה' באמצע חתונה...

"הוא הזכיר לי בחלום שפעם התפללתי באריכות לפני העמוד, והתפילה התארכה מעבר לזמן הרגיל, ואז הוא שאל אותי: 'מה קרה, נהיית אדמו"ר בגיל צעיר כל כך?...'"

מדהים: סב החתן ירד להשתתף בחופה וניצל את ההזדמנות לסדר ענין חשוב

"הוא הזכיר לי בחלום שפעם התפללתי באריכות לפני העמוד, והתפילה התארכה מעבר לזמן הרגיל, ואז הוא שאל אותי: 'מה קרה, נהיית אדמו"ר בגיל צעיר כל כך?...' נגרמה לי מזה מבוכה קטנה ונאנחת, אך בהיותנו חברים נפרדנו זה מזה לשלום ושכחנו מענין. אירוע זה הטריד את מנוחתו בעולם העליון, והוא אמר לי: 'רק אם תמחל לי תהיה לי מנוחה'."

(סופר על ידי בעל המעשה ב'קו השגחה פרטית' ופורסם בעלון 'השגחה פרטית' מס' 9)

פעם הגעתי לניחום אבלים אצל יהודי יקר ושמו ר' יענקל. והנה אני רואה שמתפתחת שיחה מענינת מאוד בין ר' יענקל לאחד המנחמים. ר' יענקל שאל אותו: "נכון היתה לכם חתונה במשפחה לאחרונה?" המנחם אישר את הדברים ותמה, איך בתוך האבל זכר ר' יענקל את החתונה? סיפר לו ר' יענקל: "הסבא של החתן בא אלי בחלום ואמר לי, שכבר זמן רב הוא רוצה לרדת אלי, אך אין זה כל כך פשוט לרדת מהעולם העליון ולהתגלות לאנשים החיים כאן בעולם. עתה, לכבוד החתונה של הנכד הוא קיבל רשות לרדת ולהשתתף בחופה, ועל הדרך הוא 'תפס טרמפ' ובא אלי."

יהלומים מגדולי ישראל

כשסיימתי להרצות את דבר התורה, המתנתי בציפייה דרוכה למוצא פיו של ראש הישיבה, אך בניגוד לדרכו בישיבה להגיב על-אתר על דברי הבחורים, במקרה דנן תגובתו התמהמהה לבוא...

מרן הגרמ"ש שפירא זצ"ל מסביר לחתן איזה דבר תורה מתאים לומר בשולחן השבת בבית

על שתיקה מאופקת, שתיקה מכוונת שעוצמתה וכוחה עולה על אלף מילים. ואני הקטן והצעיר שבתלמידיו הייתי דרוך לתגובתו, עד שהרהבתי עוז ושאלתי בדבר פשר שתיקתו ומה דעתו על הדברי תורה שאמרת. ענה לי רבנו: לקראת הבית שאתה עומד לבנות, ברצוני לומר לך כי הדברי תורה והפפול שאמרת אכן טובים הם עד מאוד, אך המקום המתאים לכך הוא בישיבה. צריך אתה לדעת כי בשולחן שבת שאנשים נשים וטף נוטלים בו חלק, צריך לומר בו משל של המגיד מדובנא, לספר איזה מעשה על גדולי ישראל ולומר דברי תורה פשוטים השווים לכל נפש ומתקבלים על לב כל המשתתפים בסעודה. אין זה המקום לאמירת 'שטיקלאך תורה' ופפולים מעין אלו. מתוך סיפור אישי זה למדתי, שראש ישיבה לא די לו בהגדת שיעורים והתוויית דרך הלימוד. דמותו של ראש ישיבה צריכה ללוות את התלמידים בכל שלבי החיים בכל אשר ייפנו. כזו היתה דרכו בחינוך בני הישיבה.

בשיחה ל'המבשר תורני' (אמור תשע"א) סיפר הגאון רבי חיים אהרן טומבק שליט"א ראש ישיבת קרן אורה בפלטבוש שבארה"ב, על רבו הגדול מרן הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב: כשהוזמנתי בתקופת אירוסיי ע"י רבנו להתארח בביתו לסעודת שבת, כמובן התרגשתי היתה גדולה עד מאד, והכנתי לכבוד הסעודה דבר תורה חריף ומפולפל מתוך ספר 'כלי יקר', בהיותי בטוח ללא כל ספק כי ראש הישיבה ימצא עניין בזה ויהנה עד מאד מהווארט החריף והמפולפל הזה. ואכן סעודתי בחרדת הוד על שולחנו של רבנו, וכאשר נתכבדתי על ידו לומר דברי תורה על שולחנו פתחתי ואמרת את הפפול החריף הנ"ל. בסיימי את דברי המתנתי בציפייה דרוכה עד בוש למוצא פיו ולחוות דעתו על דברי התורה שהרציתי, אך בניגוד לדרכו ומנהגו בישיבה להגיב על אתר ולהביע דעתו על דברי הבחורים, הרי שבמקרה דנן תגובתו התמהמהה לבוא והיה ניכר כי הוא שומר

התהלך במשך שלושה חדשים עם זרוע שבורה, ללא גבס, ולא הניד אותה כמלא נימה!

כשהשכל שולט האיברים שותקים - עובדה נוראה מהגר"ד פוברסקי זצ"ל

תלמידו הגר"צ ריינהולד שליט"א העיד, שכעבור חודשיים, ברגע הצילום, כשהתברר שהזרוע התאחזה בשלימותה והתברר שהיד לא עשתה שבת לעצמה ולא הוסטה כמלוא נימה ללא שלטון הדעת של בעליה - היתה אורה גדולה זרועה על פני רבנו. ואז, כשזרחו פניו בנהירו עילאה אמר: ב"ה שעברתי את המבחן בשלום.

בנו הגר"ח שליט"א הוסיף, שכאשר נפגע פעם בכתיפו והזהירוהו הרופאים שלא יזיז את ידו הימנית, הציעו בני ביתו לקשור את ידו בלילה, שמא מתוך שינה עלול הוא להזיזה מבלי משים. ואמר רבנו לרופאים שאין חשש כזה אצלו, והוא יכול לשמור ע"ז גם בשינה. וכך אכן הווי, לפליאתם של הרופאים איך שרבנו שלט שליטה ללא מיצרים על גופו.

(המבשר תורני תרומה תשע"ב)

"אבל העבודה שהיא מהערת השכל, בטוח הוא מהכשל בה ומחטוא, כי הנפש אינה נמשכת אליה אלא לאחר המית תאות הגופות והגברת השכל עליה, ושמושו בה כחפצו ורצונו" (שער עבודת האלקים פ"ג)
על גדלות נפשו ושלטון דעתו של מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל למלוך על כל מעשיו ואיבריו, מסופרת עובדה נוראה. לפני שנים רבות אירע שבמהלך לימודו נפלה הכיפה מראשו. כשהתכופף להרימה איבד את שווי משקלו והוטח ארצה עם הכסא. כשפונה לקבלת טיפול רפואי התברר שידו נשברה והיה מההכרח לעטוף את ידו בגבס. הגבס עורר שאלה לגבי הנחת תפילין, ובכלל לא הייתה דעתו נוחה מעניין הגבס. רבנו שאל את הרופא מדוע יש הכרח בגבס, והרופא ענה: כדי שהרב לא יזיז את ידו. אמר רבינו: "לשם מה עלי להזיז את היד אם אין בכך צורך?" - ובמשך ג' חדשים התהלך עם זרוע שבורה ללא גבס ולא הניד אותה כמלא נימה!

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

"הם שמעו שהוא ה'שפיץ' של הישיבה, אבל אני יודע שהוא בחור די בינוני... מה עלי לענות להם?"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ומוסיף ה'חפץ חיים', כי אם החיסרון הוא מצד מיעוט חכמת התורה שיש במשודך, אין לגלות לשואל, דאיהו דאפסיד אנפשיה, שהיה לו להוליכו אצל בעלי תורה שינסו את כח חכמתו וידיעתו עד היכן מגעת... ומדלא עשה כן נתרצה בדבר. וב'באר מים חיים' מוסיף רבנו, שהבוחנים צריכים לברור את תשובתם היטב על פי עניין השידוך, עד איזה גבול צריכה באמת להגיע ידיעתו בתורה, ושלא יגדילו את חסרון ידיעתו יותר ממה שהוא. ב'ביאורים ומוספים' מביאים בעניין זה את דעת הגר"י פישר, שכשמבררים על בחור בינוני אם הוא מצויין ביותר, וידוע שהמבררים הם אנשים פשוטים ובחור זה הוא שידוך טוב עבורם, ושמה שהם מחפשים הוא למעלה ממעמדם ודרגתם, אסור לפרט להם שבחור זה אינו מצויין. וכן דעת הגר"נ קרליץ, והוסיף שאם האדם שמבררים אצלו אינו מכיר את השואל, ולכן אינו יכול לענות לו כפי שמתאים לו, יתכן שהעצה היא לענות באופן כללי. ומאידך, במקרה הפוך, כאשר רואה הנשאל שהבחור כלל אינו תואם לרמה שמחפש הצד השני, כתבו כמה פוסקים שעליו להניח שהבחורים שאצלם ביררו לא אמרו את האמת, ומצווה עליו לגלות את האמת לצד הכלה.

חלק הכללים של הלכות רכילות ב'חפץ חיים' מסתיים מכלל ט' ומשם מתחיל חלק הציורים, בו מתאר רבנו ה'חפץ חיים' תרחישים מצויים בחיי היום יום ומפרט את הדין בהם.
הציור השלישי עוסק בשידוכים - שאלות בנושאים אלו דורשות בירור עמוק ורציני, ובמקרה הצורך יש לעיין היטב במקורות ולהיוועץ במורה הוראה. כאן נזכר קווים כלליים בלבד העולים מדברי ה'חפץ חיים', ונביא בקצרה כמה נידונים מבין רבים המובאים ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו'. ה'חפץ חיים' כותב כי אסור לומר שום חיסרון על משודך, מלבד אם מדובר ב"חסרונות עצומים". הגדרת "חסרונות עצומים" היא - או חולי פנימי נסתר שאם המחותר היה יודע ממנו לא היה מתרצה לשידוך, או אפיקורסות. וכאמור, במקרים כאלו יש לעיין היטב ולהיוועץ במורה הוראה. מלבד חסרונות אלו אין לומר כל גנאי על המשודך, וב'ביאורים ומוספים' מובא כי ב'תשובות והנהגות' הסתפק לגבי מקרה שהנשאל הוא קרוב משפחה שסומכים עליו, האם מותר לו לספר גם גנאי פחות חמור, מדין 'מבשרך על תתעלם'.